

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОВЕДІНКИ ДОМОГОСПОДАРСТВ НА МІКРОРІВНІ*

© 2017 ЛЕПЕЙКО Т. І., КОЗЛОВА І. М.

УДК 330.16:330.322:64

Лепейко Т. І., Козлова І. М. Аналіз інвестиційної поведінки домогосподарств на мікрорівні

Метою статті є аналіз особливостей інвестиційної поведінки домогосподарств на мікрорівні. Розглянуто сутність інвестиційної поведінки домогосподарств та обґрунтовано, що вона відрізняється залежно від соціальних показників домогосподарств, а також від їхніх доходів та витрат. Для аналізу інвестиційної поведінки домогосподарств на мікрорівні було запропоновано провести експертне опитування суб'єктів економічної діяльності (персоналу підприємств, фізичних осіб – підприємців тощо). За допомогою методу аналізу ієрархій було обґрунтовано, що найбільш доцільним за обраними критеріями (мінімізація часу та витрат на опитування, підвищення правдивості та повноти відповідей) є метод анонімного опитування респондентів. Для реалізації цього методу було запропоновано перелік запитань, які дозволять провести аналіз соціальних показників домогосподарств, структури їх доходів та витрат. На основі проведеного опитування на підприємствах Харківського регіону було визначено основні передумови для можливого підвищення інвестиційної поведінки домогосподарств на мікрорівні.

Ключові слова: інвестиційна поведінка, домогосподарство, мікрорівень, метод аналізу ієрархій, анонімне опитування.

Рис.: 4. **Табл.:** 1. **Формул.:** 5. **Бібл.:** 8.

Лепейко Тетяна Іванівна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри менеджменту та бізнесу, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: lepeyko.tetyana@gmail.com

Козлова Інна Миколаївна – викладач кафедри менеджменту, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: innes727@gmail.com

УДК 330.16:330.322:64

Лепейко Т. І., Козлова І. М. Анализ инвестиционного поведения домохозяйств на микроуровне

Целью статьи является анализ особенностей инвестиционного поведения домохозяйств на микроуровне. Рассмотрена сущность инвестиционного поведения домохозяйств и обосновано, что оно отличается в зависимости от социальных показателей домохозяйств, а также от их доходов и затрат. Для анализа инвестиционного поведения домохозяйств на микроуровне было предложено провести экспертный опрос субъектов экономической деятельности (персонала предприятий, физических лиц – предпринимателей и др.). С помощью метода анализа иерархий было обосновано, что наиболее целесообразным по выбранным критериям (минимизация времени и затрат на опрос, повышение правдивости и полноты ответов) является метод анонимного опроса респондентов. Для реализации этого метода был предложен перечень вопросов, которые позволят провести анализ социальных показателей домохозяйств, структуры их доходов и затрат. На основе проведенного опроса на предприятиях Харьковского региона были определены основные предпосылки для возможного повышения инвестиционного поведения домохозяйств на микроуровне.

Ключевые слова: инвестиционное поведение, домохозяйство, микроуровень, метод анализа иерархий, анонимный опрос.

Рис.: 4. **Табл.:** 1. **Формул.:** 5. **Библ.:** 8.

Лепейко Татьяна Ивановна – доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой менеджмента и бизнеса, Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: lepeyko.tetyana@gmail.com

Козлова Инна Николаевна – преподаватель кафедры менеджмента, Харьковский национальный экономический университет им. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харьков, 61166, Украина)

E-mail: innes727@gmail.com

UDC 330.16:330.322:64

Lepeyko T. I., Kozlova I. M. Analyzing the Investment Behaviour of Households at the Microlevel

The article is aimed at analyzing the characteristics of the investment behaviour of households at the microlevel. Essence of the investment behavior of households was considered, substantiating that it differs in relation to the social indicators of households as well as to their income and costs. In order to analyze the investment behavior of households at the microlevel, it was proposed to conduct an expert survey of economic agents (staff of enterprises, private entrepreneurs, etc.). Using the hierarchy analysis method, it has been substantiated that the most appropriate method for the selected criteria (minimizing the time and cost of the survey, improving the truthfulness and completeness of the responses) is the anonymous respondent survey. To implement this method, a list of questions was proposed that would allow to analyze the social indicators of households, structure of their incomes and costs. On the basis of the survey conducted at the enterprises of Kharkiv region, the main prerequisites for a possible improvement of the microlevel investment behavior of households have been identified.

Keywords: investment behavior, household, microlevel, hierarchy analysis method, anonymous survey.

Fig.: 4. **Tbl.:** 1. **Formulae:** 5. **Bibl.:** 8.

Lepeyko Tetyana I. – D. Sc. (Economics), Professor, Head of the Department of Management and Business, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: lepeyko.tetyana@gmail.com

Kozlova Inna M. – Lecturer of the Department of Management, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: innes727@gmail.com

У сучасних умовах господарювання домогосподарство є одним із ключових суб'єктів економічної діяльності. Світова практика показує, що вплив поведінки домогосподарств на всі сфери економіки з роками тільки зростає. Поведінка домогосподарств та-

кож змінюється, оскільки змінюється ставлення людей до їх ролі в економіці на всіх рівнях: у сім'ї, на підприємствах, у регіонах, на рівні країни та навіть світу. Члени домогосподарств є водночас і суб'єктами економічної діяльності (персонал підприємств, фізичні особи – підприємці тощо), які беруть безпосередню участь, у виробництві товарів, робіт і послуг, і споживачами тих самих товарів, робіт і послуг.

* Робота виконана в рамках Госпдогвірної теми № 98-56 «Економіка праці та соціальна політика».

Це стосується й інших видів діяльності – фінансової, інвестиційної тощо.

Мета статті полягає в аналізі особливостей інвестиційної поведінки домогосподарств на мікрорівні.

Для досягнення поставленої мети було поставлено та вирішено такі завдання:

- ✦ обґрунтовано необхідність аналізу доходів та витрат домогосподарств для дослідження їх інвестиційної поведінки;
- ✦ визначено найбільш доцільний метод опитування суб'єктів економічної діяльності;
- ✦ запропоновано перелік питань, які дозволять проводити аналіз інвестиційної поведінки домогосподарств на мікрорівні.

Питаннями аналізу інвестиційної поведінки домогосподарств займаються ряд зарубіжних і вітчизняних науковців: Г. Беккер, О. Ватаманюк, С. Джерасад, М. Іващенко, Т. Кізіма, О. Кузик, О. Марець, О. Міроненко, А. Рамський, Ю. Станкевич, Н. Шибяєв, та ін.

Незважаючи на численні дослідження інвестиційної поведінки домогосподарств, одностайне бачення сутності його особливостей на мікрорівні відсутнє, що і обумовлює постановку проблеми, мету та завдання.

У роботі [1] зазначається, що інвестиційна поведінка реалізується через особливі моделі, в яких відображається спосіб і характер реакції всіх складових інвестиційної поведінки на зовнішні та внутрішні імпульси розвитку та має конкретний стиль, що базується на індивідуальних можливостях інвесторів отримувати інформацію, ділових здібностях використовувати конкурентні переваги, контролі над іншими інвесторами і партнерами, підприємницькій фантазії (досвіді, ерудиції, інтелекті).

Виходячи з цього можна зазначити, що інвестиційна поведінка домогосподарств також має різний характер.

Рамський А. Ю. [2] акцентує увагу на тому, що під час рішення щодо інвестування домогосподарства керуються різними мотивами залежно від вікової структури домогосподарства, місця проживання, матеріального становища, освітнього та культурного рівня, традицій соціуму, наявності професійної освіти або навичок в інвестуванні, наявності сімейного бізнесу, що потребує інвестування, рівня громадської свідомості тощо.

Зупинимось більш детально на напрямках інвестиційної поведінки домогосподарств. Сьогодні у літературі [3–5] відзначаються такі напрямки інвестиційної поведінки домогосподарств:

- ✦ придбання простих акцій підприємств та облігацій;
- ✦ депозити банків;
- ✦ вклади у недержавні пенсійні, страхові та інвестиційні фонди;
- ✦ фінансування інноваційно-інвестиційних проєктів;
- ✦ купівля нерухомості, земельних ділянок;
- ✦ поведінка по відношенню до розвитку дітей (освітні, оздоровчі, виховні та інші програми).

Однак очевидним є той факт, що всі зазначені інвестиційні витрати є різними для домогосподарств за своєю структурою на всіх рівнях.

Для того, щоб зрозуміти особливості інвестиційної поведінки домогосподарств на мікрорівні, доцільно провести аналіз інвестиційної поведінки суб'єктів економічної діяльності (персоналу підприємств, фізичних осіб – підприємців), які водночас є членами домогосподарств.

Для аналізу інвестиційної поведінки домогосподарств необхідно, перш за все, проаналізувати їхні доходи та витрати. Для цього запропоновано використовувати метод експертного опитування, який є однією з форм методів експертної оцінки. Для того, щоб вибрати найбільш доцільний для даного дослідження метод опитування, був застосований метод аналізу ієрархій.

Серед методів опитування було обрано два методи, які є найбільш доцільними для опитування членів персоналу щодо їх доходів та витрат:

1. Анкетування (письмове опитування, тобто особисте заповнення анкети респондентом).
2. Особисті формалізовані інтерв'ю (питання задає інтерв'юер і сам заповнює анкету).

Критеріями ефективності вибору методу опитування обрано такі:

- ✦ мінімізація часу на опитування;
- ✦ мінімізація витрат на опитування;
- ✦ підвищення правдивості відповідей;
- ✦ підвищення повноти відповідей.

Для вибору найбільш ефективного методу опитування для визначення доходів та витрат суб'єктів економічної діяльності на мікрорівні запропоновано використовувати метод аналізу ієрархій. Цей метод розробив американський вчений Т. Сааті, і на даний момент він представляє собою великий міждисциплінарний розділ науки, що має строгі математичні й психологічні обґрунтування й численні додатки. Основне застосування методу – підтримка прийняття рішень за допомогою ієрархічної композиції завдання й рейтингування альтернативних рішень [6]. Метод дозволяє провести аналіз проблеми. При цьому проблема ухвалення рішення представляється у вигляді ієрархічно впорядкованих таких елементів:

- ✦ мети рейтингування;
- ✦ критеріїв, за якими оцінюються альтернативи;
- ✦ альтернатив;
- ✦ системи зв'язків, що вказують на взаємний вплив критеріїв і рішень.

Декомпозиція задачі ієрархії вибору методу опитування суб'єктів економічної діяльності представлено на рис. 1.

Відповідно до представленої ієрархії необхідно визначити найбільш прийнятний для дослідження метод опитування суб'єктів економічної діяльності на мікрорівні (альтернативи A1, A2) на основі таких критеріїв, як:

- ✦ мінімізація часу на опитування (E1);
- ✦ мінімізація витрат на опитування (E2);
- ✦ підвищення правдивості відповідей (E3);
- ✦ підвищення повноти відповідей (E4).

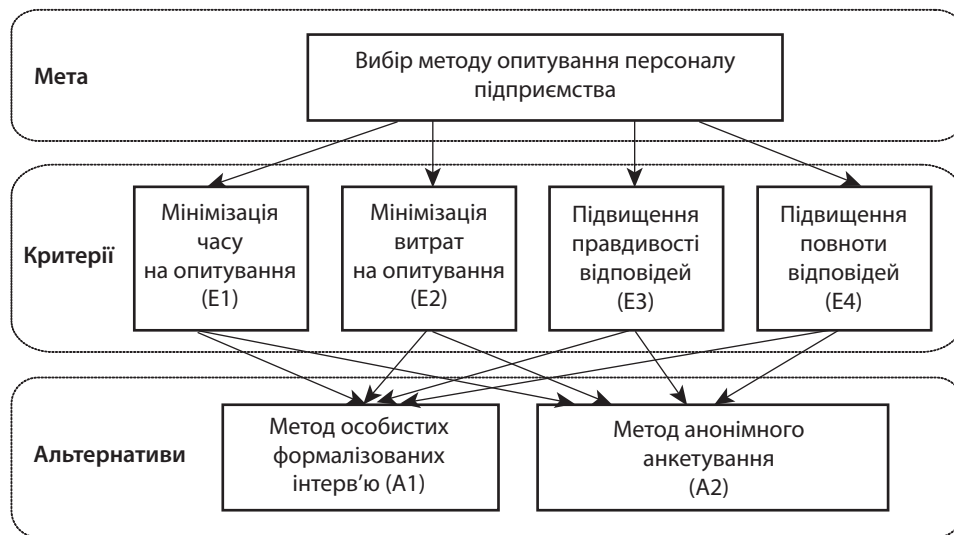

Рис. 1. Декомпозиція задачі ієрархії вибору методу опитування суб'єктів економічної діяльності на мікрорівні

Після побудови декомпозиції задачі ієрархії визначається пріоритетність критеріїв при виборі альтернатив на основі попарних оцінок суджень. Система попарних оцінок суджень за методом аналізу ієрархії Т. Сааті приводить до результату, що може бути представлений у вигляді зворотно-симетричної матриці. Елементи матриці визначається шляхом порівняння важливості одного фактора з іншим за шкалою інтенсивності від 1 до 9, де оцінки мають таке визначення:

- 1 – рівна важливість;
- 3 – помірне домінування одного фактора над іншим;
- 5 – істотна перевага одного фактора над іншим;
- 7 – значна перевага одного фактора над іншим;
- 9 – дуже сильна перевага одного фактора над іншим;
- 2, 4, 6, 8 – відповідні проміжні значення.

Матриця попарних порівнянь суджень щодо визначення пріоритетності критеріїв при виборі методу опитування суб'єктів економічної діяльності представлена на рис. 2.

Мета				
	E1	E2	E3	E4
E1	1	1/3	1/7	1/9
E2	3	1	1/5	1/3
E3	7	5	1	3
E4	9	3	1/3	1

Рис. 2. Матриця попарних порівнянь важливості критеріїв при виборі методу опитування суб'єктів економічної діяльності на мікрорівні

Відповідно до представленої матриці при вирішенні мети (вибору методу опитування суб'єктів економічної діяльності):

- ✦ критерій E2 має помірне домінування над критерієм E1;
- ✦ критерій E3 – значну перевагу над критерієм E1, істотну перевагу над критерієм E2 та помірне домінування над критерієм E4;

✦ критерій E4 – дуже сильну перевагу над критерієм E1 та помірне домінування над критерієм E2. Визначення пріоритетності критеріїв при виборі альтернативи здійснюється за формулами (1) – (2):

$$w_i = \sqrt[n]{\prod_{j=1}^n a_{ij}}, \quad (1)$$

$$w_{норм} = w_i / \sum_{i=1}^n w_i, \quad (2)$$

де w_i – компонента власного вектора матриці (середнє значення оцінок пріоритетності); $w_{норм}$ – нормований вектор матриці попарних порівнянь (вектор пріоритетів); a_{ij} – значення елементів матриці.

Оцінка узгодженості думок експертів здійснюється за формулами (3) – (5):

$$\lambda = \sum_{i=1}^n a_{ij} \cdot w_{норм\ i}, \quad (3)$$

$$I_c = (\lambda - n) / (n - 1) \leq 0,2, \quad (4)$$

$$OC = I_c / I_{cc} \leq 0,1, \quad (5)$$

де λ – власне значення матриці; I_c – індекс узгодженості; I_{cc} – середнє значення індексу узгодженості; OC – відношення узгодженості; n – кількість критеріїв (альтернатив).

Результати розрахунку пріоритетності критеріїв вибору методу опитування суб'єктів економічної діяльності представлені на рис. 3. За результатами розрахунків найбільш пріоритетним критерієм при виборі методу опитування персоналу є підвищення правдивості відповідей (E3). Значення індексу узгодженості менше 0,2 та відносної узгодженості менше 0,1 свідчить про узгодженість думок експертів.

Наступним етапом є визначення пріоритетів альтернатив за кожним з критеріїв, що представлено на рис. 4.

Мета						
	E1	E2	E3	E4	W _i	W _{норм}
E1	1	1/3	1/7	1/9	0,27	0,05
E2	3	1	1/5	1/3	0,67	0,11
E3	7	5	1	3	3,20	0,55
E4	9	3	1/3	1	1,73	0,29
Σ	20	9,3	1,68	4,44	5,87	1,00

$\lambda =$	4,21
$IC = (1-n)(n-1)$	0,07
$OC = IC/ICC$	0,08

Рис. 3. Значення пріоритетності критеріїв при виборі методу опитування суб'єктів економічної діяльності на мікрорівні

E1				
	A1	A2	W _i	W _{норм}
A1	1	1/3	0,58	0,25
A2	3	1	1,73	0,75
Σ	4	1,33	2,31	1

E2				
	A1	A2	W _i	W _{норм}
A1	1	1/5	0,45	0,17
A2	5	1	2,24	0,83
Σ	6	1,20	2,68	1

E3				
	A1	A2	W _i	W _{норм}
A1	1	1/9	0,33	0,10
A2	9	1	3	0,90
Σ	10	1,11	3,31	1

E4				
	A1	A2	W _i	W _{норм}
A1	1	7	2,65	0,88
A2	1/7	1	0,38	0,13
Σ	1,14	8	3,02	1

Рис. 4. Значення пріоритетності альтернативних методів опитування суб'єктів економічної діяльності на мікрорівні за кожним з критеріїв

Найвищий пріоритет за більшістю із критеріїв має застосування методу анонімного анкетування, проте за критерієм E4 – метод особистих формалізованих інтерв'ю. Тому необхідно розрахувати глобальний пріоритет альтернатив з урахуванням значимості критеріїв. Найбільш пріоритетна альтернатива визначається шляхом перемноження матриці пріоритетів альтернатив за кожним критерієм на матрицю пріоритетів критеріїв. За результатами розрахунків глобальний пріоритет методу особистих формалізованих інтерв'ю дорівнює 0,34, методу анонімного опитування – 0,66.

Експертне оцінювання альтернатив методом аналізу ієрархій дає змогу визначити пріоритетність альтернатив за обраними кількісними та якісними критеріями з урахуванням «людського фактора». Це одна з головних переваг даного методу перед іншими методами прийняття рішень.

Отже, завдяки експертному оцінюванню альтернатив методом аналізу ієрархій було виявлено, що для опитування суб'єктів економічної діяльності на мікрорівні стосовно їх доходів та витрат доцільно використовувати метод анонімного анкетування, який дозволить отримати найбільш правдиві відповіді респондентів (персоналу підприємств та фізичних осіб – підприємців).

Для аналізу доходів та витрат суб'єктів економічної діяльності (персоналу підприємств та фізичних осіб – підприємців) як членів домогосподарств розроблено анкету, яка містить запитання щодо визначення соціального статусу респондента, джерел і розміру доходів, а також видів та розміру витрат. Для аналізу соціальних показників пропонуються такі запитання: стать, вік, сімейний

статус, наявність дітей у віці 1–6 років та дітей у віці 6–18 років, рівень освіти та кваліфікації респондентів. Відповіді на наведені запитання дозволять зробити висновок щодо структури домогосподарств за віком, статтю та їх кваліфікацією, а також проаналізувати статус суб'єктів економічної діяльності у власних домогосподарствах.

Наступним кроком є аналіз доходів членів колективу підприємства. Слід зазначити, що кожна людина може отримувати цілком легально не тільки заробітну платню. Тому доцільним є виявлення всіх можливих доходів, а також тієї матеріальної допомоги, яку людина отримує з різних джерел та яка може вплинути на рівень добробуту людини або знизити певні витрати.

Для визначення доходів домогосподарств пропонується в анкету внести такі запитання (табл. 1).

Наведені елементи доходів визначено за методикою Чамберлейн Е. [7], яка використовується у Великобританії та адаптована авторами статті для українських домогосподарств. Слід зазначити, що в анкеті пропонується отримати відповіді щодо доходів до оподаткування та інших відрахувань. Якщо в домогосподарстві декілька осіб, які додатково отримують дохід, то необхідно вказати рівень заробітної плати на кожну особу. Стосовно доходу від інвестицій, то в даному випадку необхідно вказати дохід за всіма видами інвестицій, які має домогосподарство.

Наступним кроком в аналізі інвестиційної поведінки є аналіз витрат суб'єктів економічної діяльності. Дослідження офіційних статистичних даних щодо витрат українських домогосподарств [8] дозволило зробити висновок про доцільність розподілу всіх витрат на чотири основні групи:

Таблиця 1

Запитання для аналізу доходів домогосподарств

№ з/п	Запитання	Можливі варіанти відповіді
1	Рівень заробітної плати	до 3000 грн
		3001–5000 грн
		5001–7000 грн
		7001–9000 грн
		9001–11000 грн
		більше 11000 грн
2	Кількість осіб, які отримують дохід у вигляді заробітної плати в домогосподарстві	немає
		1
		2
		3
		більше 3
3	Рівень заробітної плати осіб в домогосподарстві	до 3000 грн
		3001–5000 грн
		5001–7000 грн
		7001–9000 грн
		9001–11000 грн
		більше 11000 грн
4	Додатковий заробіток за іншим місцем роботи	немає
		до 2000 грн
		2001–3000 грн
		3001–4000 грн
		4001–5000 грн
		більше 5000 грн
5	Дохід від державної підтримки, у т. ч. допомога, державна пенсія, податковий кредит тощо	немає
		до 2000 грн
		2001–3000 грн
		3001–4000 грн
		4001–5000 грн
		більше 5000 грн
6	Дохід з приватних джерел, у т. ч. професійні та персональні пенсії тощо	немає
		до 2000 грн
		2001–3000 грн
		3001–4000 грн
		4001–5000 грн
		більше 5000 грн
7	Дохід від інвестицій	немає
		до 5000 грн
		5001–10000 грн
		10001–15000 грн
		15001–20000 грн
		більше 20000 грн
8	Дохід від здачі в оренду рухомого та нерухомого майна	немає
		до 2000 грн
		2001–4000 грн
		4001–6000 грн
		6001–8000 грн
		більше 8000 грн

1. Споживчі витрати:

- ✦ продовольчі товари, безалкогольні та алкогольні напої, тютюнові вироби;
- ✦ непродовольчі товари та послуги, у тому числі одяг і взуття; поточне утримання житла, комунальних послуг; предмети домашнього вжитку та побутова техніка; охорона здоров'я; транспорт; зв'язок; відпочинок і культура; ресторани та готелі; різні товари та послуги.

2. Неспоживчі витрати:

- ✦ фізичні витрати – допомога родичам та іншим особам; витрати на купівлю нерухомості (для власного використання); на капітальний ремонт, будівництво житла та господарських будівель; на купівлю великої рогатої худоби, коней і багаторічних насаджень для особистого підсобного господарства;
- ✦ фінансові витрати – придбання валюти; аліменти; податки (крім прибуткового), збори, внески та інші грошові платежі, повернення позик тощо.

3. Заощадження – ті грошові кошти, які зберігаються не у фінансових установах та/або не приносять дохід («під матрацом», у банківській скриньці тощо).

4. Інвестиційні витрати:

- ✦ фізичні – використання заощаджень на купівлю нерухомості та рухомого майна (з метою здачі в оренду); купівля золота; сплата освітніх послуг;
- ✦ фінансові – придбання акцій, сертифікатів; вклади до банківських установ; страхування тощо.

Поряд із цим, респондентам рекомендовано відповісти на запитання щодо причин підвищення рівня інвестування з такого переліку:

- ✦ підвищення доходів;
- ✦ підвищення необхідності в збереженні з метою подальшого інвестування;
- ✦ привабливі умови для інвестування;
- ✦ зниження поточних зобов'язань.

Проведення опитування персоналу декількох підприємств Харківського регіону свідчить про те, що працівники підприємства є членами домогосподарств, які можна охарактеризувати як домогосподарства середнього класу, оскільки всі

працівники мають вищу освіту та достатній рівень доходу. Найбільша частина опитаних респондентів мають домогосподарство з двох дорослих людей та однієї дитини різного віку. Також більшість респондентів зауважило, що вони мають осіб, яким надають певну грошову допомогу (батьки, родичі тощо).

Серед основних витрат можна виділити витрати на споживання. Біля 20% доходів респондентів складають неспоживчі фізичні витрати. Дуже незначна частина респондентів витрачає доходи на неспоживчі фінансові витрати, що в цілому відповідає загальноукраїнським тенденціям.

Більшість доходів, які залишаються у респондентів після споживчих і неспоживчих витрат, підлягають заощадженню. Це також є сучасною загальноукраїнською тенденцією, оскільки коштів залишається небагато та існує велика недовіра населення до фінансових установ, тому вкладати кошти не поспішають.

Щодо інвестиційних витрат, то їх структура загалом виглядає таким чином (від найбільш до найменш розповсюджених):

- ✦ витрати на сплату освітніх послуг;
- ✦ витрати на купівлю нерухомості;
- ✦ купівля золота;
- ✦ вклади до банківських установ;
- ✦ інші.

Цікавим є той факт, що люди намагаються інвестувати кошти в освітні послуги – навчання дітей у школах та ВНЗ; мовні курси; підвищення кваліфікації та інші, оскільки вважають, що такі інвестиції в подальшому можуть принести досить непогану віддачу за рахунок отримання престижної та добре оплачуваної роботи, отримання роботи за кордоном або підвищення кар'єри. Тому для багатьох українських домогосподарств витрачання збережень на освіту є досить прибутковими інвестиціями. Тим більше, що сьогодні ці витрати є досить значними, особливо в порівнянні з рівнем доходів населення.

Поряд із цим, респонденти зазначають, що в сучасних умовах вони намагаються збільшити свої збереження з метою їх подальшого інвестування. Структура причин такого збільшення наведена нижче:

- ✦ підвищення доходів – 31% респондентів;
- ✦ підвищення необхідності в збереженні з метою подальшого інвестування – 28% респондентів;
- ✦ привабливі умови для інвестування – 24% респондентів;
- ✦ зниження поточних зобов'язань – 17% респондентів.

ВИСНОВКИ

Аналіз особливостей інвестиційної поведінки домогосподарств на мікрорівні показав, що люди хочуть та намагаються підвищувати свою інвестиційну активність, але це можливо лише за умови підвищення їхніх рівнів доходів у порівнянні з рівнем споживчих і неспоживчих витрат. Тільки за умови залишку достатнього обсягу коштів заощадження будуть перетворюватися в інвестиційні кошти, а не зберігатися без отримання доходу. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Джерасад С. С. Інвестиційна поведінка суб'єктів господарювання в трансформаційній економіці: автореф. дис. ... канд. екон. наук. Харків, 2005. 13 с.
2. Рамський А. Ю. Економічна сутність мотиваційної передумови інвестування домогосподарствами. *Ефективна економіка*. 2015. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3736>
3. Іващенко М. В. Інвестиційна поведінка українських домогосподарств: інституціональний аспект. *Вестник Национального технического университета «ХПИ». Темат. вып.: «Технический прогресс и эффективность производства»*. 2010. № 64. С. 3–7.
4. Рамський А. Ю. Фінанси домогосподарств і їх роль у забезпеченні попиту та пропозиції на ринку інвестицій. *Бізнес Інформ*. 2013. № 12. С. 136–144.
5. Беккер Г. Человеческое поведение: экономический подход: избр. тр. по экон. теории/науч. ред. пер. Р. И. Капелюшников; пер. с англ. Е. В. Батракова. М.: ГУВШЭ, 2003. 672 с.
6. Саати Т. Принятие решений: метод анализа иерархий/ пер. с англ. Р. Г. Вачнадзе. М.: Радио и связь, 1993. 278 с.
7. Chamberlain, El. Wealth in Great Britain Wave 3: Relations between wealth, income and personal well-being, July 2011 to June 2012. URL: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/personalandhouseholdfinances/debt/articles/wealthingreatbritainwave3/2015-09-04#introduction>
8. Структура сукупних витрат у 2010–2016 рр. / Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/gdvdg_rik/dvdg_u/strukt2010_u.htm

REFERENCES

- Bekker, G. *Chelovecheskoye povedeniye: ekonomicheskyy podkhod* [Human behavior: an economic approach]. Moscow: GUVShE, 2003.
- Chamberlain, El. "Wealth in Great Britain Wave 3: Relations between wealth, income and personal well-being, July 2011 to June 2012". <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/personalandhouseholdfinances/debt/articles/wealthingreatbritainwave3/2015-09-04#introduction>
- Dzherasad, S. S. "Investytsiina povedinka subiektiv hospodariuvannya v transformatsiinii ekonomitsii" [Investment behavior of business entities in a transformational economy]: *avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk*, 2005.
- Ivashchenko, M. V. "Investytsiina povedinka ukrainskykh domohospodarstv: instytutsionalnyi aspekt" [Investment behavior of Ukrainian households: institutional aspect]. *Vestnik Natsionalnogo tekhnicheskogo universiteta «KhPI»*. *Tekhnicheskyy progress i effektivnost proizvodstva*, no. 64 (2010): 3-7.
- Ramskyi, A. Yu. "Ekonomichna sutnist motyvatsiinoi peredumovy investuvannya domohospodarstvamy" [The economic essence of the motivational prerequisite for investing in households]. *Efektivna ekonomika*. 2015. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3736>
- Ramskyi, A. Yu. "Finansy domohospodarstv i yikh rol u zabezpechenni popytu ta propozytzii na rynku investytsii" [Household finances and their role in supplying supply and demand in the investment market]. *Biznes Inform*, no. 12 (2013): 136-144.
- Saati, T. *Prinyatiye resheniy: metod analiza ierarkhiy* [Decision making: a method for analyzing hierarchies]. Moscow: Radio i svyaz, 1993.
- "Struktura sukupnykh vytrat u 2010-2016 rr." [Structure of total expenditures in 2010-2016]. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*. http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/gdvdg_rik/dvdg_u/strukt2010_u.htm